

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redaktie:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redaktie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkkerk. Telefoon 01837 - 357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720-73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementen: prijs voor de Ver. Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per mm. Bij kontrakt korting.

DE SPRUITE KOMT

Hoor nu toe, Josua, gij hogepriester! gij en uwe vrienden, die voor uw aangezicht zitten, want zij zijn een wonderteken; want ziet, Ik zal Mijnen Knecht, de Spruite doen komen.

Zach. 3 : 8.

Heilszaken heeft de Heere gedaan. Josua, staande met vuile klederen voor Gods aangezicht, draagt nu staatsieklederen. Hij kan nu dienen, dienen voor Gods aangezicht. Hij voldoet nu aan de eis van Gods heiligdom. Na de opwekking tot plichtsgetrouwheid en het uitspreken van de zegen Gods, die daaraan verbonden is, spreekt de Heere tot hem en allen, die bij hem zijn. Die allen zijn Josua's vrienden. Het zijn de priesters des Heeren. Aan het hoofd van de priesterschaar staat Josua. In vergadering bijeen presideert Josua de vergadering. Visionair ziet nu de profeet Zacharia, dat de Engel des Heeren wijst op de priesters des Heeren. De priesters, die zitten voor de ogen van Josua. En van hen verklaart Hij: „zij zijn een wonderteken”. Het zijn mannen van „het wonder”. Er heeft zich een wonder voltrokken. Een wonder des Heeren. Het volk was in Babel terechtgekomen. Stad en tempel waren verwoest. De priesters konden niet meer dienen in het heiligdom des Heeren. Hun dienstwerk hield op. De priesters stonden op non-activiteit. Zij konden niet meer werken. De altaren waren verdwenen. De offers konden niet meer gebracht. Hun werk was voor goed ten einde. De oorzaak hiervan lag in de zonde van het volk. Bij die zonde waren ook de priesters betrokken. Ook zij hadden gezondigd tegen de Heere. Vandaar dat ook de priesterschaar in Babel terecht kwam. Volk en priesters vielen onder het rechtvaardig oordeel van God. Naar recht zou dit oordeel moeten blijven. Ambtsherstelling was naar recht uitgesloten. Op ambtsherstelling kon niet gerekend worden. Maar ziet, nu voltrekt zich het wonder van Gods soevereine genade. Evenals Josua werden de mannen, die voor Josua zitten, als een vuurbrand uit het vuur gerukt. Het ambt verzondigd. Niet meer verdiend in de dienst des Heeren te staan en ziet ze werden in ere hersteld. Ze waren weer dienaren des Heeren. Ze werden weer geroepen om het dienstwerk te verrichten voor Gods aangezicht. Op de heilige plaats te Jeruzalem worden de offers weer gebracht. Ze offeren, bidden en zegenen weer. Dit is een wonder. Een wonder Gods. De priesters staan weer op de plaats, die de Heere hun gegeven had. Een wonder is het, dat er vandaag nog priesters des Heeren zijn. Dat in Zijn kerk op aarde de ambten nog functioneren. Elke ware ambtsdrager moet van harte belijden, dat hij nog staan mag op de plaats waar de Heere hem gesteld heeft. De persoonlijke en ambtelijke zonden zijn vele. Doet de Heere naar recht en gerechtigheid dan moet men van de verkregen plaats weggenomen worden. Het blijven op de plaats, de bestendinging van het ambt is een wonder Gods. Vandaar dat beleden wordt, dat ik nog ben, die ik ken, heb ik alleen aan de Heere te danken. Dit wordt ook beleden door allen, die door de genade van God de zalving van Christus deelachtig zijn geworden. Door de

zonde heeft men het priestersambt verloren. Door de zonde geeft men er blijk van geen priester des Heeren te zijn. Het dienen van de Heere is niet de lust van het hart. Door de zonde is men een dienaar van de zonde, van de wereld, van satan en eigen vlees.

Door hartvernieuwende genade, door de inlijving in Christus werd men weer priester. Heeft men een priesterhart. De priesterlijke gezindheid. Ontstond de hartelijke begeerte om het leven in de dienst des Heeren te besteden en om zichzelf tot een levend dankoffer Hem te offeren. Gelijk nu in het verleden openbaar kwam, dat men weer priesters des Heeren was, zo wordt dit door Gods genade ook in het heden gezien. Vandaar dat de Heere ook heden getuigt van Zijn dienaars: „zij zijn een wonderteken”. Ze zijn echter ook een teken van hetgeen de Heere nog meer zal doen. Een teken is, in de taal der Schrift, verschillende malen een heenwijzing naar het toekomstige. Toen het koninkrijk van Juda door Pekah en Rezin bedreigd werd, gaf de Heere aan Achaz een teken, dat er nog ontkoming zou zijn: „Ziet een maagd zal zwanger worden en zal een zoon baren en zijn naam Immanuel heten. En in Jesaja 8 : 18 lezen we: „Ziet, ik en de kinderen, die mij de Heere gegeven heeft, zijn tot tekenen en wonderen in Israël, van de Heere der heirscharen, die op de berg Sion woont”. Josua's vrienden waren nu een teken. Wat de Heere aan de priesterschap gedaan heeft, is waarborg, dat Hij eenmaal ook de aloude belofte van de Messiaanse heilstijd zal vervullen. Over Hem spreekt nu het tweede deel van de tekst: „Want, zie, Ik zal Mijn Knecht, de Spruite, doen komen”. Door de mond van de Engel des Heeren spreekt God Zelf. Hij spreekt over Zijn Knecht. Het woord „knecht” spreekt ons van dienst. Van het in dienst staan. Een dienstknecht moet doen wat zijn heer hem beveelt. Het werk verrichten, wat hem opgedragen is. Nu weten we van het raadsplan des Heeren af. Het is ons, uit het Woord des Heeren bekend, wat de Heere in Zijn raadsplan heeft vastgelegd. Nu werd de realisering daarvan opgedragen aan s' Heeren Knecht. Zijn eniggeboren Zoon. Hij moet volbrengen, wat de Vader Hem opgedragen heeft. Het werk van schuldbetaling, het werk der verzoening, het werk der verlossing, het werk van de herstelling, de komst van het Koninkrijk Gods en de completering van dit Gods rijk is Hem opgedragen. De Knecht des Vaders heeft dit ganse werk des Vaders op Zich genomen. Hij zal het Godswerk volbrengen. Volbrengen tot het einde, zodat God weer verheerlijkt zal worden tot in eeuwigheid. Hij zal werken totdat de kerk des Heeren weer zal staan op de nieuwe aarde en de ganse schepping van de vloek zal ontheven zijn. Dit werk heeft Hij gewillig, vrijwillig op Zich genomen. Zijn arbeid zal Hij niet staken. Dit weet de Vader, vandaar dat Hij met zo'n nadruk spreekt van Zijn Knecht. Hij zal Godverheerlijkend werkzaam zijn. De weg, die Hij moet gaan tot volbrenging van het werk wil Hij van harte gaan. Tot eer en verheerlijking van Zijn Vader. Deze Knecht draagt ook de Naam van Spruite. Die naam spreekt van Zijn menswording. Van Zijn mens-zijn. Hij heeft een

VAN DE ADMINISTRATIE

Hoe meer bekendheid ons blad krijgt, des te meer ontvangen wij namen en adressen van nieuwe abonnees, hetzij persoonlijk of via anderen. Evenals de vorige maal mochten wij weer 12 nieuwe abonnees ontvangen verspreid over het gehele land. De reacties die vaak bij de opgave van nieuwe abonnees worden vermeld spreken voor zichzelf dat „Bewaar het Pand” in een grote behoefte voorziet. Ook de extra giften en overbetalingen spreken daarvan. In totaal werd extra ontvangen f 227,50 w.o. een gift van f 20,- van abonnee H. te Gr. voor dekking van de kosten „overdruk Dr. J. H. v. d. Horst”; via Ds. Blom f 100,- (zie no. 24) en f 107,50 aan giften en overbetalingen. Voor alles hartelijk dank. Nog éénmaal in 1973 hopen wij onder „Van de Administratie” U mededelingen te kunnen doen. Alles wachten wij steeds rustig af, wetende dat de liefde tot ons blad steeds toeneemt. Adm. adres, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn. Giro 70.43.50.

v. d. L.

geschiedenis. Hij heeft een stamboom. Hij heeft een gelachtsregister. Als Mens zal Hij een spruit, een loot gelijk zijn. We moeten denken aan een afgekapte boom. Een boom, die tot de grond toe afgehouden is. De boom is er niet meer, de stam wel. Maar de stam heeft geen waarde meer. Echter de stam heeft nog wortels. Er zit nog leven in de stam. Op een gegeven moment komt er een loot tevoorschijn. Met de afgehouden boom wordt nu het huis van David vergeleken. Van de glorie van dit huis is niets meer te zien. Dit huis is geheel vervallen.

Nu komt naar de wil en het welbehagen des Heeren een rijse voort uit de afgehouden tronk van Isaï. Dit wijst ons op de nederige geboorte van Christus. De Knecht des Heeren. In armoede zal Hij geboren worden. Niets van Zijn Koningsheerlijkheid zal door het menselijke oog gezien worden. Hij zal omvangen zijn met de zonde, schuld en ongerechtigheid van Zijn volk. Hij zal daarmede één zijn, en dat om voor de zonde van Zijn volk te voldoen. Hij zal Zijn ziel geven tot een rantsoen voor velen. Maar Hij zal ook als Koning heersen. Hij zal heersen als Sions Koning. Tot Maria sprak de engel: „Deze zal groot zijn en de Zoon des Allerhoogsten genaamd worden en God de Heere, zal Hem de troon van Zijn Vader David geven en Hij zal over het huis Jacobs Koning zijn in der eeuwigheid en Zijns Koninkrijks zal geen einde zijn”. Hij zal als Koning Zijn volk dienen. Zijn heilsweldaden zal Hij hen schenken. Hij dient hen, opdat zij door Zijn genade Hem dienen zullen. Hij zal hun Koning-Priester zijn. Hun Priester-Koning. Van deze heilszaak zijn nu Josua's vrienden het teken. Het door God gegeven teken. De Spruite zal de Dienaar Gods zijn tot in eeuwigheid. Steeds zal Hij staan in Zijn dienst. Dit zal gebeuren, zegt de Heere. U bent daar het zichtbaar bewijs van. In hun staan in Zijn dienst verzegelt de Heere zichtbaar Zijn beloften. Beloften, die Hij voor de ballingschap gesproken heeft. De Heere onderstreept zichtbaar, wat Hij beloofd heeft. Er kan en mag niet aan getwijfeld worden. De Spruite komt! Welk een bemoediging! Welk een troost! Ook vandaag. Voor allen, die uitzien naar het heil des Heeren. Uitzien naar de volle openbaring en genieting van Zijn heil. Geeft acht vandaag op allen, die Hij naar Zijn soeverein welbehagen in Zijn dienst gesteld heeft. Geeft acht op hen, die Hij geroepen en beaardeit heeft om priester te zijn. Zij allen zijn het zichtbare teken des Heeren, dat de Koning-Priester, de Priester-

Koning verschijnen zal in volle heerlijkheid. Hij zal de Vorst der aarde zijn. Hij zal zijn de Hersteller aller dingen. Hij zal Koning en Priester zijn in het eeuwige rijk Gods en allen, die aan Hem verbonden zijn, zullen met Hem als koningen en priesters leven. Zij zullen God dienen op aarde. Zij zullen Hem dag en nacht dienen in Zijn tempel.

Wanneer het heilswoord des Heeren ons niet geldt, zij onze bede: „Heere, maak mij tot priester, tot priesteres, opdat ook ik een getekende mag zijn. Een getekende des Heeren. Een getekende, om straks eeuwig te staan met de Spruite des Heeren in Uw dienst”.

M. C. Tanis.

VAN DE REDACTIE

Op de achterpagina van dit nummer vindt de lezer een advertentie van het overlijden van de echtgenote van ons commissie-lid J. van Heteren te Sliedrecht. De overledene heeft een langdurig ziekbed gehad. Ze heeft ongeveer een half jaar langer geleefd dan volgens medisch inzicht mogelijk was. Maar nu is ze dan toch heengegaan.

We willen ook op deze wijze onze vriend en medewerker van harte onze deelneming betuigen, in de overtuiging, dat we dat doen namens vele lezers van ons blad. Sommigen kennen br. Van Heteren persoonlijk, anderen kennen hem uit de stukken, die hij vooral in de begin-periode voor ons blad geschreven heeft onder de rubriek Uit de praktijk.

Tijdens de ziekte van zijn echtgenote hebben we br. Van Heteren meermalen ontmoet. De Heere sterkte hem al die maanden. Toen we, evenals andere commissie-leden, hem en zijn kinderen gingen condoleren, sprak hij over de nabijheid en vertroosting des Heeren. We konden hem verstaan. Een ogenblik stonden er drie commissie-leden bij elkaar, die dezelfde weg hadden door-gemaakt. De Heere maakt het wel met Zichzelf in de moeilijkste omstandigheden van het leven. Woensdag 28 november is het lichaam van de overledene aan de schoot der aarde toebetrouwd. Ds. Tanis had de leiding. In het rouwcentrum sprak hij over Psalm 73 : 26: Bewijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten en mijn Deel in eeuwigheid. Er was op de begraafplaats heel veel belangstelling. De ruime aula was geheel gevuld met familie en belangstellenden. Ds. Tanis sprak de weduwnaar, de kinderen, de kleinkinderen en verdere familie toe en wendde zich toen tot alle aanwezigen. Hij vroeg aandacht voor Psalm 73 : 28: Maar mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen, ik zet mijn betrouwen op de Heere HEERE, om al Uw werken te vertellen. Met stille aandacht werd naar hem of liever naar Gods Woord geluisterd. Het waren ontroerende ogenblikken in de aula. Toen ging de stoet naar het graf. Daar las Ds. Tanis enkele verzen uit de Heilige Schrift. Een zoon sprak woorden van dank. Tenslotte richtte br. Van Heteren zich tot zijn kinderen. Hij eindigde met deze treffende woorden, gesproken uit de volheid van zijn hart: De Heere is goed, Hij is een sterkte ten tijde der benauwdheid. Hij kent degenen, die Zijne zijn.

Toen gingen we vol gedachten naar huis terug. De Heere bevestigt het steeds, dat Hij een toevlucht is voor de Zijnen, hun sterkte als zij door droefheid kwijnen.

Ds. G. Blom.

Besprekingen van de Heilige Oorlog

55.

Op de vraag door wie en hoe de smeekbede gebracht zou worden aan het hof van El-Schaddai, volgde een grondige bespreking. In geen geval mocht de Koning in Zijn eer gekrenkt worden, want de burgers wisten heel goed dat het bij Hem in alles ging om de eer van Zijn naam. Ten laatste werden zij het eens, dat majoor Geloof dat zou doen. Inderdaad, een goede keus, want deze man had verstand met Goddelijk licht bestraald om de eer van de grote Koning te bedoelen. Ja, het zal zijn om Zijns naams wil als Hij opnieuw in ontferming op ons zou willen nederzien.

Niet zonder hoop begaf Majoor Geloof zich op reis om de geestelijke en eeuwige belangen van

Mensziel te behartigen. Gekomen aan 't hof van El-Schaddai, waar Vorst Immanuël zich bevond, was de poort voor hem gesloten en met een sterke wacht bezet. Zodat de bode genoodzaakt was een wijle buiten te staan.

Daarna verzocht de majoor, dat er iemand tot de Prins zou gaan en Hem bekend maken wie er aan de poort stond en wat hij daar deed. Waarop ook iemand aan El-Schaddai en Zijn Zoon Immanuël zeide, dat de majoor der stad Mensziel buiten aan des Konings hof stond. Verzoekende toegelaten te worden in de tegenwoordigheid van de Prins, des Konings Zoon. Hij zei ook wat de majoor voor boodschap had zowel aan de Koning als aan diens Zoon Immanuël.

Maar de Vorst wilde niet afkomen noch ook toelaten, dat hem de poort geopend werd. Doch liet hem een antwoord toekomen van deze inhoud: „Zij hebben Mij de rug toegekeerd en niet het aangezicht; maar nu in deze tijd van hun benauwdheid zeggen zij tot Mij: Sta op en behoud ons. Maar kunnen zij niet gaan tot hun Vleselijke Gerustheid, tot wien zij heengingen toen zij Mij verlieten? Kunnen zij hem nu zij in deze benauwdheid zijn niet kiezen tot hun leider, hun heer en beschermer? Waarom komen zij Mij nu in hun angst zoeken, terwijl zij zich in voorspoed van Mij hebben afgekeerd?”

Dit antwoord bracht teweeg, dat de heer Majoor van kleur veranderde. Het beroerde, het bedroefde, het verscheurde hem zeer.

Nog nooit had hij zulk een antwoord ontvangen om dat over te brengen aan de stad, die met spanning zat te wachten op het antwoord van het hoogste gerechtshof. En toch had hij vanuit de opdracht die hem verstrekt werd door Mensziel al verschillende reizen gemaakt om voor haar te pleiten. En dat menigmaal tot troost en sterkte van de stad.

Met steeds meer ernst zag de majoor het nu in wat het betekende gemeenzaam te worden met een Diabolist als Vleselijke Gerustheid. En ziende, dat er vooralsnog aan 't hof weinig hulp te wachten was, zo min voor hem als voor de vrienden in Mensziel, sloeg hij op zijn borst en ging wenende terug, de ganse weg langs de klagelijke staat van de stad beschreiende.

Gekomen in de nabijheid van zijn stad, zag hij hoe de oudsten en voornaamsten van het volk uit de poorten hem tegemoet kwamen. En dat om hem te begroeten en te vernemen hoe hij aan 't hof gevaren was. Maar hij antwoordde op zulk een klagelijke toon, dat zij allen schreeuwden, treurden en weenden. Zij wierpen ook as op hun hoofden, bonden een zak om hun lenden en gingen al krijtende door de stad Mensziel. Zodat ook de overige burgers weenden en rouw klaagden. Dit was de burgers een dag van bestraffing, van ontsteltenis, benauwdheid en angst.

Een weinig bedaard geworden kwamen zij weder bij elkander om te overleggen wat hun te doen stond om uit deze banden verlost te mogen worden. Gelukkig was hierin eensgezindheid, zodat niemand er aan dacht terug te keren naar het genot van vleselijke gerustheid.

Maar desniettemin liep de weg door de diepte. Het was een geweldige terugslag waarvan men weleens gehoord had, maar niet één van de burgers had 't ooit zo meegemaakt. Men was ten einde raad, tot nabij de radeloosheid.

Opnieuw kwam men zich om raad te wenden tot Vreze Gods. En dat niet alleen daar het kennen van de Heere bij hem in een ruime mate gevonden werd, maar ook vanwege zijn vastigheid in het uitleven van 't beginsel. De burgers hadden, en terecht, in zijn raad vertrouwen, want het was bij deze edele man altijd een wijken van het kwade en een kinderlijk doen van het goede. Opnieuw gaf hij en met nog meer ernst de raad nogmaals te doen wat zij reeds gedaan hadden, want beter middel was er niet. En dat niet zonder hope, want hoever men ook was afgeweken onder Israël, de Heere zeide vanuit Zijn ontfermende liefde: „Keer nochtans weder tot Mij en Ik zal uw afkeringen genezen.” Kom dan met dit antwoord tot Hem: „Zie hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de Heere onze God.”

Vreze Gods wilde niet, dat ze ontmoedigd zouden worden door hetgeen de Majoor aan het hof ondervonden had. Ja, al zouden er verscheidene requesten niet anders dan met stilzwijgen of bestraffingen beantwoord worden, dan nog moesten zij moed houden, zeide hij. En te meer daar het El-Schaddai's gewone wijze van doen is, bid-

dende en zuchtende lieden in hun verwachting te oefenen vanuit Zijn toezeggingen.

Al wordt het u van alle kanten toegeroepen: „Gij hebt geen heil bij God,” dan nog moet u dat des te meer aansporen tot het smeken om ontferming. Als er voor u geen heil was bij de Heere, geen genade om de kloof die geslagen werd door de zonde te helen, zou de vijand 't niet bestrijden.

Daarop grepen zij moed en zonden er weder en ten derde male heen. Want daar ging nu geen dag, ja geen uur voor de stad Mensziel voorbij of men ontmoette binnen haar gebied de één of andere bode, blazende de bazuin voor het hof van Koning El-Schaddai en voorzien van een request van Mensziel om de Vorst terug te doen komen.

't Was nu, zag ik, rondom de stad vol boodschappers, gaande en wederkerende, die elkander ontmoetten. Sommigen kwamen van het hof, anderen van Mensziel en dit duurde de ganse scherpe, koude en verdrietige winter door.

Maar door al de stormen heen bleef het volk van Mensziel volhouden in 't gebed. Gedreven door de nood en getrokken door de liefde bleef het volk smeken om ontferming.

Nijkerk.

R. Kok.

Naar de katechisatie

146

De Wet des Heeren

Het vijfde gebod (1)

Het vijfde gebod gaat over het GEZAG, allereerst betreffende de verhouding tussen ouders en kinderen, maar betreft ook allen, die met gezag bekleed zijn, allen, die over ons gesteld zijn.

Het is het eerste gebod van de tweede tafel van de Wet des Heeren. Er is direct verband met het eerste gebod van de EERSTE tafel, het wortelgebod. God eist, dat Hij alleen zal erkend en gevreesd worden en dat dus in de plaats van Hem of naast Hem niemand iets mag stellen, waarop men zijn vertrouwen stelt. De Drieënige God is de SOUVEREINE God, Die Zijn heilige rechten op al het geschapene bezit en uitvoert en daarom Zijn wetten stelt, Die alleen ZELF alle verhoudingen op alle levensterreinen vaststelt en regelt.

Daarom ligt de OORSPRONG van alle gezag in God!

„Gezag” betekent: te zeggen hebben. Welnu, GOD Zelf heeft alles en alleen te zeggen, omdat Hij niemand boven Hem heeft. Gods gezag is het ABSOLUTE gezag. In Job. 9 : 12 lezen we: „Zie, Hij zal roven, wie zal het Hem doen wedergeven? Wie zal tot Hem zeggen: wat doet Gij?”

Alle gezag echter, waarmede de Heere mensen bekleed heeft, is een AFGELEID gezag als gave. En dat houdt verband met het feit, dat God de mens naar Zijn BEELD heeft geschapen. Zo was Adam „profeet”, „priester” en „koning”.

Maar de mens heeft met zijn val in het paradijs Gods gezag afgeworpen. Hij wilde zelf God zijn, koning. En dat was al in de hemel begonnen. Want daar is de duivel en al zijn trawanten met hem tegen God opgestaan, als zijnde rijk begaafd met ENGELen. We lezen in de brief van Judas vers 6, dat de engelen hun beginsel niet bewaard hebben en dat zij hun eigen woonstede verlaten hebben. Zo brak dus de revolutie als beginsel reeds uit in de hemel en op aarde in het paradijs. De mens wil ZELF de verhoudingen bepalen en regelen en alzo „vrij” zijn. En nu ligt in ieders hart dit beginsel. Hebben we het bij onszelf al mogen ontdekken? O, dat eigen heer en meester willen zijn, ons hooggevoelende „ik”! Dan leren we smeken: „Scheep mij een rein hart, o God! en vernieuw in het binnenste van mij een vaste geest.” Ps. 51 : 12.

Ach, wat zou er van het mensdom geworden zijn, indien de Heere niet in Zijn algemene goedheid had ingegrepen door het gezag te herstellen en gevallen mensen te bekleden met „gezag”. Het zou een HEL zijn geworden. Geen samenleving zou mogelijk zijn. We zien het de eeuwen door en bijzonder in onze tijd. Wanneer de mens aan zichzelf overgegeven wordt, tot welke afschuwelijke daden kan hij komen. We zien het in de verschrikkelijke uitingen van de bandeloosheid en zedeloosheid, zoals deze zich openbaren nu de geest van anarchisme en moderne le-

vensbeschouwing al meer baanbreekt! Men wil eenvoudig niet meer aan banden gelegd worden. De vrouw moet dezelfde rechten hebben als de man, tot zelfs in het ambt toe. Het komt verder uit in moderne levensstijl: mannen en jongens dragen het haar als de vrouwen. Johannes/zag op Patmos sprinkhanen uit de put van de afgrond komen. Zij hadden aangezichten als aangezichten van mensen. En dan lezen we zeer opmerkelijk verder: „En zij hadden haar als haar der vrouwen.” (Openb. 9:7b en 8a). Zou dit ook iets te zeggen hebben voor nú? Dan is het wel een zeer ernstige vergelijking.

In verband met deze kwestie is I Kor. 11 van betekenis. Men heeft dit hoofdstuk wel als „tijdgebonden” gezien, als gewoonten, die voor die tijd golden, maar het gaat de apostel toch terdege om Gods SCHEPPINGSORDE en ORDENINGEN. We lezen: „leert ons de NATUUR zelf niet”. In heel het leven der natuur is er grote verscheidenheid. Zo zijn er de verschillen tussen man en vrouw, de haardracht, het „gedekt” verschijnen van de vrouw in de eredienst (het profeteren enz.). De apostel wijst (denk aan de onfeilbare inspiratie van de Heilige Geest op het onveranderlijke feit, dat de man „hoofd” is en dat de vrouw zich als onderworpen aan de man heeft te gedragen. Bedoeld is vanzelf „in dienen-de zin” van beider kant, niet slaafs. Deze „gezagsverhouding” is blijvend, dus niet aan een bepaalde tijd gebonden. Teken van „onderwerping” is blijvend, dus niet aan een bepaalde tijd gebonden. Teken van „onderwerping” is dan, dat de vrouw „gedekt” moet verschijnen in de gemeente. Wanneer de apostel daarna ook schrijft, dat het „haar” de vrouw is gegeven tot een dek-sel, dan wijst dit niet op het zoëven genoemde „gedekt-zijn” maar op „wat de natuur zelf leert”, namelijk, dat het lange haar voor de vrouw een „eer” is. Daarentegen is het „lange haar” voor de man een „oneer”. Bijzonder hebben we vast te houden aan wat de apostel in feite bedoelt, namelijk de ordeningen te onderhouden, die God als Schepper en Onderhouder gesteld heeft en die voor alle tijden geldend zijn. En de engelen zien zelfs nauwkeurig toe of deze geëerbiedigd worden. Daarop wijst o.i. de uitdrukking: „om der engelen wil”.

Hoe heeft voorts de moderne, gezagsverwerpen-de tijdgeest het breekijzer gezet in de handha-ving van het „gezag”, in de verhoudingen en be-palingen, die God Zelf gesteld heeft in Zijn goedheid en dat tot WELZIJN van de mensheid. Want de rechte uitoefening van dat gezag Gods is als 't ware een krachtige rem op de door-werking van de vloek der zonde, dus ook op de doorbreking van de omverwerping van dat ge-zag.

In Zijn Wet, hier betreffende het vijfde gebod, heeft God de juiste verhoudingen tussen ouders en kinderen, tussen overheden en onderdanen, tussen allen, die over ons gesteld zijn en hen, die zich overeenkomstig dit gezag hebben te gedra-gen, gesteld.

En daaruit blijkt, dat God het gezag niet gelegd heeft in de handen van één mens, maar het „verdeeld” heeft. En gelukkig maar. Want be-rustte het gezag in de hand van één mens, dan moet dit leiden tot „despotisme”. Zie het bij de vroegere koningen en keizers. Hun gezagsoefe-openbaarde vaak de grootste willekeur, de ruwste machtswellust.

Over de verdeling van het gezag onder de men-sen willen we het hebben in een volgende les D.V.

Zij het onze bede:

„Leer mij naar Uw wil te hand'len,
'k Zal dan in Uw waarheid wand'len;
Neig mijn hart en voeg het saâm
tot de vrees van Uwe Naam!”

E.

v. L.

Genesis 2 en 3

20

Prof. Oosterhoff schrijft zelf: „Natuurlijk is het op zichzelf juist dat een mensvormige wijze van spreken het nog niet noodzakelijk maakt een verhaal waarin zulks voorkomt symbolisch en niet letterlijk op te vatten. Maar er is geen ge-deelte in de bijbel waarin zoveel anthropomor-fismen voorkomen als in Gen. 2 en 3 en men kan de vraag stellen of dit feit reeds niet aan deze hoofdstukken een geheel eigen karakter verleent.

Kunnen de anthropomorfismen met recht wor-den geïsoleerd van de gehele beschrijving, die ons in Gen. 2 en 3 gegeven wordt?”

Even later zegt de schrijver: „Maar uiteindelijk moet uit de hoofdstukken zelf worden opge-maakt hoe zij buiten de anthropomorfismen om willen worden verstaan.”

We moeten nog meer citeren, maar doen dat zo beperkt mogelijk.

„De wijze waarop over de paradijsrivieren wordt gesproken sluit een letterlijke opvatting beslist uit.”

„Door de grote wereldrivieren in zijn tijd te te-kenen als alle hun oorsprong in het paradijs te hebben beeldt de bijbelschrijver op symbolische wijze uit, dat alle leven en vruchtbaarheid, die rivieren met zich meebrengen — wat men in het betrekkelijk waterarme oosten steeds als een bij-zondere weldaad ervoer — uiteindelijk terug-gaan op het paradijs. Rivieren zijn nog een stuk-je paradijs op aarde.”

„En wanneer men alle gegevens aangaande de boom des levens in Gen. 2 en 3 tot hun recht wil laten komen is er moeilijk een andere op-lossing dan heel de wijze waarop over de levens-boom gesproken wordt symbolisch te verstaan.

Op symbolische wijze wordt in de levensboom tot uitdrukking gebracht, dat er voor de mens eeuwig leven is.”

„Met de boom der kennis des goeds en des kwaads heeft men vreselijk zitten tobben. Er zijn zo voor en na heel wat verklaringen van gegeven. Ik heb de voornaamste in het vorige hoofdstuk genoemd. Noch de ene noch de ande-re doet echter volledig recht aan wat in Gen. 2 en 3 van deze boom gezegd wordt. Men heeft gesproken van een proefondervindelijk kennen van het goede en het kwade dat de mens door het eten van deze boom ontvangen zou. Ande-ren hebben gesproken van een keuze tussen goed en kwaad waarvoor de mens bij deze boom gesteld werd. Maar noch het een noch het an-der wordt door de Schrift gerechtvaardigd. De boom der kennis des goeds en des kwaads is de boom waarbij de mens zelf gaat uitmaken wat goed is en wat kwaad. Die boom is hem ver-boden.” „Het zelf uitmaken wat goed is en wat kwaad is God naar de kroon steken, doen wat alleen Hem toekomt, zich aan Gods gezag on-trekken en dat is voor de mens de verboden boom.”

„Voor het verbod zelf uit te maken wat goed is en wat kwaad wordt de mens absoluut geplaast. Dat gebod blijft eeuwig bestaan en wordt nooit vrijgegeven. Van een proefgebod wordt met geen letter gesproken.”

„De schepping van de vrouw uit de rib van Adam is ook niet slechts een anthropomorfe wij-ze van spreken, maar symboliseert het huwelijk als een gave van God, waarin man en vrouw een eenheid vormen en elkaar tot één aanvulling mogen zijn.”

„Er zijn in Gen. 2 en 3 allerlei symbolische trek-ken. De slang symboliseert de duivelse en ver-leidende machten (Joh. 8:44; Openb. 12:9; 20:2).”

„Wanneer gezegd wordt dat God voor de mens van dierenvelen kleren maakte (Gen. 3:21), komt daarin de zorgende liefde van God voor de gevallen mens tot uiting. Op symbolisch wijze worden geweldige werkelijkheden in Gen. 2 en 3 geopenbaard.”

Vervolgens bestrijdt prof. Oosterhoff, dat Gen. 2 en 3 een gelijkenis of allegorie zijn. Ook acht hij het onjuist om van mythe te spreken, eveneens om deze hoofdstukken een sage te noemen. Hij bestrijdt ook de opvatting, dat de schrijver van Gen. 2 en 3 gebruik heeft gemaakt van oud-oosters materiaal en dat op eigen wijze heeft verwerkt en pasklaar gemaakt voor Israëls Gods-geloof. Hij schrijft:

„In hoofdstuk II heb ik er op gewezen, dat dat oude materiaal nog nooit gevonden is. En daar-over zijn vandaag de meeste exegeten het wel eens. Bovendien komt op deze wijze het open-baringskarakter van deze hoofdstukken te wei-nig of geheel niet tot haar recht.

Maar wanneer we zeggen, dat we in Gen. 2 en 3 te doen hebben met openbaring van God, sluit dat niet uit, dat die openbaring gegeven is in de taal en met het materiaal, dat de oud-ooster-se wereld eigen was.”

Prof. Oosterhoff wijst op Kuyper, die voor de taal, waarin God zijn openbaring gegeven heeft, het woord „symbolisch” gebruikt. Hij schrijft

ook, dat in het verleden het woord „symbolisch” meer dan eens gehanteerd is in tegenstelling tot wat historisch werkelijk is.

„Maar” — aldus prof. Oosterhoff — „wanneer we spreken van de symbolische taal van de Schrift bedoelen we daarmee niet een symbolische uit-leg van de Schrift, waardoor aan de werkelijke boodschap wordt tekort gedaan, maar het feit, dat de bijbel zelf haar boodschap in symbolische taal vervat. En die symbolische taal beschrijft de werkelijkheid niet minder reëel dan de exakt-historische, maar op een andere wijze.” „Door zulk een symbolische taal wordt de werkelijkheid niet vervluchtigd, maar op een bepaalde wijze voorgesteld. We moeten af van de gedach-te als zouden symbool en werkelijkheid tegen-stellingen zijn. Of als zou het een het ander uit-sluiten. Ook de symbolische taal is uitdrukking van de werkelijkheid.” „Wanneer we spreken van symbolische taal in Gen. 2 en 3 betekent dit geen tegenstelling met historische realiteit.” „De symbolische taal onthistoriseert de geschiedenis niet, maar geeft daar juist uitdrukking aan.”

„Dat de bijbel — zo vervolgt de schrijver — „Gen. 2 en 3 aandient als geschiedenis blijkt uit de plaats waar de hoofdstukken staan: na de schep-ping en aan het begin van de mensheidsgeschie-den met Israël houden gaat. Zij is unieke ge-schiedenis omdat zij als geen andere geschiedenis is bepalend geweest voor de gehele geschiedenis, die volgt, zowel de wereld- als de heilsgeschie-den.”

Nog enkele aanhalingen: „Het uniek gebeuren wordt ons in Gen. 2 en 3 verhaald in een taal, die een andere is dan de exakt-beschrijvende. Uit de oud-oosterse wereld worden allerlei beel-den genomen om aan de werkelijkheid, die Gen. 2 en 3 ons meedelen, gestalte te geven.” „God heeft zich in zijn openbaring bediend van taal en beelden, die het bezit waren van de mens, die deel uitmaakte van de oud-oosterse cultuur-we-reld. Maar dat is niet vreemd. In veel opzichten doen de hoofdstukken Gen. 2 en 3 denken aan de taal der profeten.”

We hebben prof. Oosterhoff laten uitspreken. Hij overtuigt ons niet. Integendeel. De openbaring Gods omtrent het begin, zoals de Heere dat door de mens, geïnspireerd door Gods Geest heeft la-ten optekenen, wordt een boodschap van bijbel-schrijvers, aangepast aan de oud-oosterse we-reld en daarmee afhankelijk van die wereld. De feiten gaan schuil achter de symbolische weer-gave van de werkelijkheid. Van die werkelijkheid houden we niets concreets over, zó dat we ons daar enigszins een voorstelling van kunnen maken.

Het is te verwachten, dat straks andere geleer-den de opvatting van prof. Oosterhoff zullen be-strijden, zoals deze de opvattingen van anderen bestrijdt, die denken aan een mythe of sage of wat ook.

We blijven bij de letterlijke opvatting van de Openbaring Gods, ook in Gen. 2 en 3.

B.

Ontmoetingsdagen in 1974

D.V. zullen er in 1974 weer twee ontmoetings-dagen van vrienden en vriendinnen van „Be-waar het Pand” worden gehouden, de eerste op zaterdag 20 dus in de week na Pasen, en de tweede zaterdag 24 augustus 1974.

Het is nog wel vroeg en er kan nog heel veel ge-beuren, waardoor deze dagen moeilijk of hele-maal niet gehouden kunnen worden, maar we menen uit te moeten gaan van de bestaande mo-gelijkheden. Er is toenemende belangstelling voor onze toogdagen en daarom willen we onze vrienden en vriendinnen vroegtijdig met de data, waarop deze D.V. staan gehouden te worden, in kennis stellen. Men kan dan nu al beginnen deze dagen beschikbaar te houden, natuurlijk in het besef, dat wij allen afhankelijk zijn van de spa-rende hand des Heeren. Wanneer er bezwaren in de weg staan dan kan men mogelijk nu al daar rekening mee houden en alles doen om die weg te nemen, opdat we elkaar te zijner tijd weer in groten getale mogen ontmoeten. Er zijn er voor wie het financieel moeilijk is om de kos-ten te dragen, maar we hebben vorige keren gezien, dat de liefde vindingrijk is. Dan heeft men er veel voor over. Men ontzegt zich een en

ander en legt wat weg en komt. Moge dat in 1974 weer zo zijn.

We denken aan een nieuwe moeilijkheid in verband met de vervoers-gelegenheid. De komende benzine-distributie zou oorzaak kunnen zijn, dat velen niet meer zo gemakkelijk met eigen auto kunnen komen, omdat men met de toegewezen benzine zuinig moet zijn. We stellen ons voor, dat men zijn best zal kunnen doen om op een of andere wijze wat benzine te sparen voor de ontmoetingsdagen. Men zou meer kunnen organiseren om met volle auto's te komen of slechts tot een centraal punt met de auto en dan gezamenlijk met anderen verder per bus of busje of met de trein. Misschien zijn er nog andere mogelijkheden. Ook hier geldt: de liefde is vindingrijk. Het is nu nog vroeg genoeg om er zijn gedachten over te laten gaan en met elkaar in overleg te treden.

De eerste ontmoetingsdag in 1974 zal D.V. in

Slidrecht worden gehouden. We hebben tot hier toe gastvrijheid genoten te Dordrecht-centrum. De kerkeraad van die gemeente heeft het kerkgebouw steeds welwillend afgestaan. Tot drie keer toe zijn we daar samen geweest. We hebben kunnen constateren, dat het aantal bezoekers van tot jaar toenam. In het voorjaar van 1973 was het kerkgebouw geheel gevuld.

Gezien deze toenemende belangstelling moest de commissie rekening houden met het feit, dat er in 1974 een grotere vergaderruimte nodig zou kunnen zijn. Daarom heeft de commissie het oog geslagen op het kerkgebouw van de kerk van Slidrecht-centrum. Dat is kortgeleden weer belangrijk vergroot en kan ook wanneer de toeloop van bezoekers aanzienlijk groter is allen herbergen. In Doornspijk hebben we gezien, dat het samenzijn in eenzelfde kerkgebouw de eenheid beter doet uitkomen dan wanneer we op twee plaatsen moeten vergaderen. De kerkeraad van

Slidrecht-centrum heeft zijn kerkgebouw hier voor bereidwillig beschikbaar gesteld. We willen daarvoor onze dank uitspreken.

Slidrecht ligt even gunstig als Dordrecht. Voor de een is de reis iets korter, voor de ander wat langer, maar dat maakt niet veel uit. De plaats ligt aan de grote verkeersweg en heeft een treinverbinding. De afstand van het station naar het kerkgebouw is iets groter dan in Dordrecht, maar die afstand is niet bijzonder groot.

Wie er zullen spreken op de eerste ontmoetingsdag is nog niet bekend. Dat kan D.V. vermoedelijk in een van de eerste nummers van de nieuwe jaargang van ons blad bekend gemaakt worden. We zijn ook bezig met de tweede ontmoetingsdag. De datum is al bepaald, zoals u hierboven hebt kunnen lezen. Verdere gegevens kunnen we nog niet verstrekken. Maar dat hopen we tijdig te kunnen doen.

B.

Voor bijbels, boeken en muziek
is **LINDENBERG** 'uniek'!

Grote voorraad
Snelle levering,
ook van de allernieuwste
uitgaven

**LINDENBERG'S
BOEKHANDEL**

Slaak 8 (postbus 4209)
ROTTERDAM-16
Telefoon 010 - 12 89 34

Voor al uw boeken, bijbels en psalmboeken

BELEefd AANBEVELEND

Boekhandel Van Leeuwen

POSTBUS 39, URK

TELEFOON 05277 - 1783

NA 6 UUR TEL. 05250 - 1531

Steeds meer mensen
bestellen onze

**VERMAGERINGS-
KRUIDEN**

Geen wonder! Een
vermageringskuur
voor een maand, ge-
heel plantaardig, on-
schadelijk voor de
gezondheid voor

8,50

(verzendskosten
inbegrepen)

Drogisterij

SIKKING

Barvoetstraat 5
Haarlem
Telefoon 023-312882
Giro 190609

**„REPOS
AILLEURS”
DRIEBERGEN**

Ideaal gelegen rust-
oord voor hen die
er nodig even uit
moeten voor rust of
gezondheid - 700 m
van de kerk.

Telefoon 03438 - 2466.

Plaats Uw familieberichten
in

„BEWAAR HET PAND”

Het adres voor al Uw

GOEDE BOEKEN

lees- en prekenboeken, bijbels (uitsluitend statenvertaling)
en psalmboekjes is

G. KOOL

Stationssingel 50 - Veenendaal
Telefoon 08385 - 13978 - Postbus 177

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77)

Tot onze grote droefheid nam de Heere, na een langdurig
geduldig gedragen lijden, uit ons midden weg mijn innig
geliefde vrouw, onze lieve zorgzame moeder, schoonmoeder,
oma, zuster en schoonzuster

Cornelia Gijsina van Heteren

geboren Kleijn,

op de leeftijd van 71 jaar.

Uit aller naam:
J. van Heteren

SLIEDRECHT, 24 november 1973
Adm. de Ruyterstraat 90

De teraardebestelling heeft woensdag 28 november j.l. op
de begraafplaats te Slidrecht plaatsgehad.

DORDRECHT

Het bestuur van de Ver. voor Christelijk Onderwijs
op Reformatorische grondslag te Dordrecht, vraagt
voor de Ds. J. Bogermanschool voor basisonder-
wijs, Maria Montessorilaan 1, tel. 078 - 41791 een

ONDERWIJZER(ES)

voor vast eventueel tijdelijk.

Per 1 Januari 1974 of zo spoedig mogelijk daarna.

Ook examenkandidaten kunnen mee solliciteren

Geheel nieuwe school met moderne leermiddelen,
gemeenschapsruimte, patio e.d.
Beslist Reformatorische beginselen.

Inlichtingen bij het hoofd der school, J. Mol, Iepenlaan 132,
Dordrecht, telefoon 078 - 61873.

Sollicitaties aan het bestuur, Kepplerweg 54, te Dordrecht.

NOG ENKELE EXEMPLAREN VERKRIJGBAAR
van het boek met een aantal preken welke zijn
uitgesproken door

Ds. M. BAAN

in leven Christelijk Gereformeerd Predikant

Prijs f 17,50

148 pagina's - Gebonden - Franko huis

STICHTING PROTESTANTS

PERIODIEKE PERS

Amstelkade 26, Uithoorn, Tel. na 5 uur 02975 -

01555. - Ook bij de boekhandel verkrijgbaar

**REIZEN IN
INTERKERKELIJK VERBAND**

Elk jaar organiseren wij in februari een

ZUID - AFRIKAREIS

Velen gaan dan met ons mee op familiebezoek.

GAAT U NU OOK MEE?

EMIGRATIEPLANNEN

Uw vliegpassage wordt door ons keurig geregeld.

VERTREK: 13 februari 1974.

REISLEIDING: Ds. H. Rijkse te Zoetermeer.

DUUR: 17 dagen.

REISSOM: 17 dagen Zuid-Afrika incl. **RONDREIS**

f 2795,— p.p.

17 dagen Zuid-Afrika **FAMILIEBEZOEK** incl. 3
dagen bezoek Krugerpark met hotelverzorging

f 1745,— p.p.

BON VOOR TOEZENDING VAN DE GRATIS I.K.V.-REIS-
GIDS 1974

Naam
Straat
Woonplaats B1

I.K.V. REIZEN AMICITIA B.V.

Schimmelpenninckstraat 12, Zwijndrecht, tel. 078 - 22020

**SCHOLENGEMEENSCHAP OP REFORMATISCHE
GRONDSLAG „DE DRIESTAR”, GOUDA.**

Oproep

Per 1—8—1974 zal in bovengenoemde scholenge-
meenschap een

**OPLEIDINGSSCHOOL VOOR
KLEUTERLEIDSTERS**

worden Ingebracht.

Gestart zal worden met een eerste leerjaar.

In beginsel zijn toelaatbaar zij, die in het bezit zijn
van het diploma vierjarig MAVO en zij, die de eerste
drie leerjaren van een school voor V.W.O. of HAVO
met gunstig gevolg hebben doorlopen.

In verband met planning en organisatie is een spoed-
ige aanmelding gewenst.

Aanmelding dient schriftelijk te geschieden bij de direktie,
per adres Ronsseweg 557, Gouda (tel. 01820 - 16842).

1948

D.V. 16 december hopen onze geliefde ouders en groot-
ouders

TH. AARNOUDSE

en

C. AARNOUDSE - v. d. KLOOSTER

te herdenken dat ze 25 jaar geleden in het huwelijk zijn
getreden. Dat zij, met elkaar, nog vele jaren te midden
van ons gespaard mogen blijven, is de wens van hun
dankbare kinderen en kleinkinderen.

oud-vossemeer, 13 december 1973
Molenstraat 63

Gelegenheid tot feliciteren: Zaterdag 22 december a.s. van
18.30 - 20.00 uur in hotel Hof van Holland te Oud-Vosse-
meer.

1973

PLAATST

UW ADVERTENTIE

IN

„BEWAAR HET PAND”